

М. В. Плотнікова,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”

ПРАВОВА ПРИРОДА ПИСЬМОВОЇ УГОДИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ З БАНКОМ

Серед договорів особливий характер має письмова угода, яка укладається між банком та Національним банком України (далі – НБУ). Можливість її укладення передбачена в ст. 73 Закону України “Про банки і банківську діяльність”. На підставі цієї угоди банк чи визначена угодою особа зобов’язується вжити заходів для усунення порушень, поліпшення фінансового стану банку тощо. Основні засади укладання письмової угоди визначені в Постанові Правління Національного банку України № 346 від 17.08.2012 “Про затвердження Положення про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства”.

Особливістю письмової угоди як договірної угоди є те, що укладається вона за ініціативою банку, умови пропонує банк-порушник, однак більшого значення при обговоренні умов має волевиявлення НБУ, а в разі відмови або ухилення банку від укладення письмової угоди в установленій строк без обґрунтованих причин до нього будуть застосовуватися інші (жорсткіші) заходи впливу.

При укладанні письмової угоди за ініціативи банку його бажання усунути виявлені порушення узгоджується з бажанням НБУ досягти стабільності та надійності в роботі конкретного банку, а отже, і всієї банківської системи. Волевиявлення банку виражається в надсиланні до НБУ плану заходів та проекту письмової угоди, що містить зобов’язання усунути виявлені порушення. НБУ погоджується з даними пропозиціями або надсилає банку обґрунтовані зауваження до проекту письмової угоди. Якщо банк не надасть доопрацьованого проекту угоди протягом 15 днів з дня надсилання НБУ листа, це є підставою для прийняття рішення про застосування іншого заходу впливу за порушення банківського законодавства. Отже, досягнення згоди відбувається з перевагою зауважень НБУ, який при цьому керується не власним, а публічним інтересом, тому така ознака договору, як волевиявлення сторін, притаманна письмовій угоді, але з певними особливостями.

Наступною відмінністю цієї письмової угоди, яка виокремлює її від інших договорів, є те, що банку, у результаті її підписання, надаються лише обов’язки, а НБУ отримує право, яке водночас є його обов’язком, контролювати хід виконання взятих на себе банком

зобов'язань. Не зважаючи на це, даний акт не можна однозначно визначити правозастосовним, як, наприклад, рішення про застосування до банку підвищених економічних нормативів.

Аналіз нормативно-правових актів НБУ свідчить про наявність обставин, коли письмова угода набуває властивостей правозастосовного акту, тому що укладається не за ініціативи банку. Згідно з абз. 2 п. 3.7 Глави 3 Розділу II Постанови № 346, якщо банк не ініціював укладення письмової угоди, то Національний банк надсилає цьому банку листа з вимогою, в якому зазначаються строк подання проекту письмової угоди до Національного банку, а також, за потреби, перелік заходів, які банк зобов'язаний включити до письмової угоди. У такому випадку угода перестає бути актом двостороннього волевиявлення, а рішення НБУ з переліком зобов'язань банку є індивідуальним актом, яким до банку застосовується захід впливу за порушення банківського законодавства.

Отже, письмова угода може бути: 1) договірним актом НБУ, якщо ініціювання укласти її виходить від банку; 2) примусовим заходом впливу, у тому випадку, якщо НБУ виявив суттєві порушення в діяльності банківської установи і своїм рішенням повідомив про необхідність укладання письмової угоди та умови цієї угоди; у цьому разі рішення НБУ стає індивідуальним (адміністративним) актом.

**Ю. В. Прозоров, ДУ “Інститут економіки та прогнозування”
НАН України, м. Київ**

КОНЦЕНТРАЦІЯ БАНКІВСЬКОГО КАПІТАЛУ В УКРАЇНІ НА ЕТАПІ ПОСТКРИЗОВОЇ СИСТЕМНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

У рамках дослідження інституційних трансформацій банківської системи України необхідно більш глибоко проаналізувати особливості поточного етапу посткризової інституційної трансформації банківської системи України в умовах структурних змін та впливу іноземного банківського капіталу. Якщо проаналізувати особливості розвитку національних банківських систем з позицій еволюційно-інституційного підходу Нельсона та Уінтера з використанням світ-системних підходів М. Кастельса, то можливо виділити три інституційні складові банківської системи України: системний центр, напівпериферія та периферія.

На нашу думку, концентрований *системний центр* банківської системи України на поточному етапі посткризової трансформації складається з 4 груп інститутів – неформальних організованих банківських угруповань:

- **“Європейський банківський альянс”**, до якого входять дочірні банківські структури іноземних банків з країн Європейського Союзу, які експліцитно підлягають регулюванню та нагляду з боку Національного банку України, але на більш високому рівні корпоративного

Плотнікова М.В. Правова природа письмової угоди Національного банку України з банком / М.В. Плотнікова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць. – Суми: УАБС НБУ, 2013. – Т. 2. – С. 130–131.